

Inköps- och upphandlingspolicy för Göteborgs Stad jämfte kommentarer

Syftet med denna policy är att:

- Stödja verksamheterna i sitt uppdrag att möta göteborgarnas behov.
- Långsiktigt medverka till en marknadssituation som präglas av uthållighet och väl fungerande konkurrens.
- Säkerställa att varor och tjänster köps med rätt kvalitet till lägsta kostnad och med minsta möjliga miljöpåverkan.
- Säkerställa att inköp och upphandling sker i enlighet med gällande lagstiftning och stadens riktlinjer.

Omfattning

Denna policy gäller all upphandling och alla inköp av varor, tjänster och entreprenader inom Göteborgs Stad.

Förhållningssätt

- Stadens agerande skall medverka till en marknadssituation som präglas av uthållighet och väl fungerande konkurrens.
- Inköp och upphandling skall göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt och när det är möjligt med sociala/etiska hänsyn¹.
- Anbudsgivare, anbudssökande och anbud skall behandlas utan ovidkommande hänsyn.
- Företrädare för staden skall agera på ett affärsetiskt korrekt sätt.

Samordnad upphandling

Samordnad upphandling är av strategisk betydelse för staden som helhet för att uppnå bästa möjliga affärsvillkor samt att aktivt påverka kvalitet och miljö. Samordningen minimerar dessutom de administrativa kostnaderna för stadens upphandlingar och inköp. Samordnad upphandling skall genomföras inom de områden där det finns gemensamma intressen.

Avtalstrohet

En förutsättning för att uppnå effekterna med samordnad upphandling är att stadens förvaltningar och bolag använder de ramavtal som tecknats.

Ansvar

Nämnder och styrelser ansvarar för:

- Att fastställa inköps- och upphandlingsriktlinjer för den egna verksamheten med denna policy och tillhörande kommentarer som grund.
- Att personal som handlägger inköps- och upphandlingsärenden har relevant kunskap om gällande lagstiftning, policys och riktlinjer.
- Att förvaltningen/bolaget medverkar i och verkar för samordnad upphandling.
- Att förvaltningen/bolaget använder de gemensamma ramavtalen.

Kommentarer till Göteborgs Stads Inköps- och Upphandlingspolicy

Inledning

Kommentaren förklarar på ett tydligare och mer detaljerat sätt vad som anges i policyn. Inköps- och Upphandlingspolicyn samt kommentarerna ger en vägledning i hur förtroendevalda och anställda skall agera i när det gäller upphandling och inköp inom Göteborgs Stad.

Policyns syfte

- **Stödja verksamheterna i sitt uppdrag att möta Göteborgarnas behov.**
Policyn ger en plattform och en inriktning för hur verksamheten skall agera i inköps- och upphandlingsfrågor. Administrativa besparingar avseende tid och resurser uppnås till nytta för Göteborgaren.
- **Långsiktigt medverka till en marknadssituation som präglas av uthållighet och väl fungerande konkurrens.**
För att kunna säkerställa en långsiktig affärsmässighet är det av stor vikt att det inom respektive område finns en uthållig och väl fungerande marknad. Stadens samlade agerande vid inköp och upphandling skall medverka till en sådan marknadssituation.
- **Säkerställa att varor och tjänster köps med rätt kvalitet till lägsta kostnad och med minsta möjliga miljöpåverkan.**
Relevanta krav på funktion, kvalitet, miljö och i förekommande fall sociala hänsyn skall vara en naturlig del i all inköps- och upphandlingsverksamhet i Göteborgs Stad. Kostnadsnivån är direkt avhängig den kravbild som ställs vid upphandlingen.
- **Säkerställa att inköp och upphandling sker i enlighet med gällande lagstiftning och stadens riktlinjer.**
Lagen (2007:1091, 1092) om offentlig upphandling (LOU) inom klassiska sektorn respektive försörjningssektorn är det övergripande regelverket för offentlig upphandling. Lagen, och dess tillämpning, utgör vägledning för huruvida en verksamhets upphandling skall ske inom ramen för det regelverk som lagen anger.

Då varje upphandling är unik måste den lagstiftning som är direkt hänförlig till den produkt/tjänst som är föremål för upphandling alltid beaktas. Stadens policys, regler, riktlinjer och avtal inom olika områden skall alltid följas i samband med upphandling och inköp.

Omfattning

Policyn gäller för all inköps- och upphandlingsverksamhet av varor, tjänster och entreprenader i Göteborgs Stad oavsett om upphandling/inköp sker inom ramen för LOU eller inte. Upphandling definieras som köp, leasing, hyra eller hyrköp av varor, tjänster eller entreprenader.

Göteborgs Stad innefattar Göteborgs kommun samt de bolag, föreningar, kommunalförbund och stiftelser där kommunen är förvaltare eller, direkt eller indirekt, utser en majoritet av styrelsen.

Förhållningssätt

Affärsmässighet

Affärsmässighet innebär att alla faktorer, som behövs för att inköp och upphandling skall bli ekonomisk och ändamålsenlig för verksamheten, beaktas. Detta uppnås genom att den konkurrens som finns på marknaden utnyttjas. Stadens förvaltningar och bolag skall i sina inköp och upphandlingar ställa relevanta krav, vara tydliga, behandla samtliga anbudsgivare/anbudssökande lika samt göra inköpen och upphandlingarna kända på marknaden.

Ovidkommande hänsyn

Det är förbjudet att diskriminera leverantörer, anbudsgivare och anbudssökande. Alla skall behandlas lika och få samma information vid samma tillfälle.

Sociala och etiska krav¹

Staden har för avsikt att successivt öka kraven på sociala hänsyn/etiska krav i upphandling när det är möjligt utifrån rådande marknadssituation. Inför all upphandling skall göras en bedömning om det är möjligt att ställa sociala/etiska krav. Vid bedömning skall vägas bl. a. branschförhållanden, antalet möjliga leverantörer, kostnadskonsekvenser mm.

När sociala/etiska krav ställs i upphandling skall det ske på ett sådant sätt att gällande upphandlingslagstiftning följs. Detta betyder också att det måste ske en uppföljning/kontroll av att ställda krav efterlevs.

(Sociala och etiska krav: Krav som möjliggör fortsatt arbete för ett socialt långsiktigt hållbart samhälle. Hänsyn ska tas till ILO:s kärnkonvention nummer 138 (Om minimiålder för arbete), 182 (Om förbud mot barnarbete), 100 (Om lika lön för lika arbete oavsett kön), 111 (Om diskriminering ifråga om anställning och yrkesövning), 29 (Om förbud mot tvångs- och straffarbete), 105 (Avskaffande av tvångsarbete), 87 (Om föreningsfrihet och organisationsrätten), 98 (Om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten). Dessutom FN:s barnkonvention nr 32.)

Kriterier för sociala hänsyn²

Varje upphandlande myndighet har att bedöma om det är möjligt att ta sociala hänsyn vid upphandling. När sociala krav utformas är det viktigt att enheten är medveten om de EG-rättsliga principerna samt ser till att konkurrens och affärsmässighet tillvaratas och att ställda villkor är möjliga att kontrollera, såväl ur laglig som praktiskt synpunkt.

Sociala hänsyn i upphandlingar kan exempelvis vara anställningsvillkor, antidiskrimineringsklausuler, krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med funktionsnedsättning samt även viss standard på arbetsmiljön och möjliggörande av praktikplatser. Dessutom kan sammansättningen på personalen inrymmas i sociala hänsyn, exempelvis en viss andel funktionsnedsatta, långtidsarbetslösa eller att anbudsgivaren vid utförandet av arbetet aktivt gör något för att främja jämlikhet eller mångfald. Det är möjligt att ställa sociala krav i alla faser av en upphandling, dvs. i kvalificeringsfasen, utvärderingsfasen eller som ett s.k. särskilt kontraktvillkor. Det synes dock vara mest affärsmässigt att ställa upp kravet som ett särskilt kontraktvillkor.

Affärsetik

Begreppet affärsetik innefattar både affärsmässighet och att inte ta ovidkommande hänsyn, men även ett i övrigt etiskt agerande och ger därför ytterligare en vägledning i det gemensamma uppträdandet.

- Leverantörer och anbudsgivare är viktiga och skall känna trygghet när det gäller att känslig information ej utlämnas på annat sätt än vad som är tillåtet eller tvingande enligt gällande lagstiftning eller avtal.
- Inga orimliga eller onödiga krav skall ställas så att någon anbudsgivare eller leverantör gynnas eller missgynnas.
- Förtroendevalda och anställda skall inte ha personliga intressen i leverantörsföretag (jäv) som kan påverka utgången av en upphandling eller ett inköp.
- Rese- och logikostnader vid besök hos eller vid resor tillsammans med leverantörer skall alltid betalas av förvaltningen/bolaget.
- Alla former av gåvor och tjänster från befintliga och potentiella leverantörer skall undvikas. Här skall Kommunstyrelsens anvisningar rörande muta och bestickning särskilt beaktas och följas.
- Leverantörer skall inte lovas något eller utnyttjas på ett sådant sätt som vi inte har befogenheter eller laglig möjlighet att uppfylla.

Genom ett agerande i enlighet med denna policy främjar staden en god affärsetik, vilket i sin tur gör förvaltningarna och bolagen till trovärdiga aktörer på både den offentliga och privata marknaden.

Samordnad upphandling

Göteborgs Stad skall ta tillvara att organisationen är en stor och betydelsefull köpare genom att genomföra samordnad upphandling inom områden där det finns gemensamma intressen.

Genom referensgrupper skall stadens samlade kompetens tas tillvara för att skapa så bra gemensamma ramavtal som möjligt. Upphandling av ramavtal skall alltid ske med aktivt deltagande av de förvaltningar/bolag som har den mest lämpliga kompetensen gällande de produkter/tjänster som avses.

Gemensamma ramavtal omfattar hela stadens volym samt säkerställer att miljö- och kvalitetskrav beaktas. I normalfallet är ramavtalets villkor mycket fördelaktigare än vad en enskild verksamhet kan uppnå genom separat upphandling.

Enskilda nämnder och bolag skall inte genomföra upphandlingar i egen regi där ramavtal finns. Kommunstyrelsen godkännande krävs om enskild nämnd eller bolag inte skall medverka i en kommungemensam upphandling.

Avtalstrohet

Ramavtal ingås med en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkor för avrop under en viss given tidsperiod.

Avtalstrohet mot tecknade ramavtal är en självklarhet. Avtalstrohet skapar förutsättningar för att uppnå bra affärsmässiga villkor samt innebär att stadens trovärdighet som kund ökar. Leverantören tvingas att lämna anbud i konkurrens när upphandling sker. Detta skapar en konkurrenssituation som gynnar både staden och de leverantörer som uppfyller ställda krav. Avtalstrohet skapar ett ökat intresse från leverantörer att delta i upphandlingar.

Vid inköp och innan eventuell upphandling sker skall alltid förekomsten av ramavtal kontrolleras. Finns ramavtal skall dessa användas.

Direktupphandling

Denna policy med tillhörande kommentarer omfattar även direktupphandling.

Innan direktupphandling sker skall förekomsten av ramavtal alltid kontrolleras och i förekommande fall användas. Då ramavtal finns får direktupphandling endast ske efter godkännande av Kommunstyrelsen.

Då ramavtal saknas får direktupphandling, inom kommunen och till kommunen knutna upphandlande enheter, endast användas om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl som inte kunnat förutses

och inte heller beror på den egna verksamheten. Den direktupphandlande organisationen skall alltid förvissa sig om att ett angivet pris är rimligt, till exempel genom en prisjämförelse. Dokumentation av direktupphandlingen skall upprättas.

Göteborgs stads definition av lågt värde, uttryckt i antal prisbasbelopp, beslutas av Kommunstyrelsen.

Ansvar

Nämnder och styrelser ansvarar för att gällande lagstiftning, stadens policys och riktlinjer efterlevs, att ansvar och befogenheter i inköps- och upphandlingsfrågor inom organisationen tydliggörs samt att medarbetare har den kompetens som krävs för att genomföra inköp och upphandlingar inom aktuellt område.

Respektive förvaltning och bolag skall vid framtagandet av inköps- och upphandlingsriktlinjer för den egna verksamheten tillse att tillräcklig kompetens finns för att säkerställa kvaliteten samt att samverka med andra förvaltningar och/eller bolag sker i tillräcklig omfattning. Riktlinjerna skall omfatta förvaltningens/bolagets rutiner för medverkan i samordnad upphandling samt användning av stadens ramavtal.

Kommunstyrelsen har, inom ramen för dess reglemente, ansvar för att övervaka inköps- och upphandlingsverksamheten i stadens nämnder och bolag.

Stadsrevisionen har, genom särskilt uppdrag från Kommunfullmäktige, särskilt ansvar att löpande följa stadens inköps- och upphandlingsverksamhet.

Uppföljning av genomförda upphandlingar samt stadens samlade inköp

En systematisk uppföljning av genomförda upphandlingar och av stadens samlade inköp är en förutsättning för att kontinuerligt utveckla inköps- och upphandlingsverksamheten.

Stadens förvaltningar och bolag skall aktivt medverka till utvärdering av genomförda upphandlingar samt att, en för staden gemensam, inköpsstatistik kan upprättas.

Upphandlingsbolagets uppdrag och roll

Göteborgs Stads Upphandlings AB (Upphandlingsbolaget) har, genom ägardirektiv från Kommunfullmäktige, ett huvudansvar för samordnad upphandling av varor och tjänster för stadens förvaltningar och bolag med syfte att nå rätt kvalitet till lägsta möjliga kostnad.

Bolaget har ett ansvar för att, efter nära samverkan med förvaltningar och bolag, besluta om avtalsområden lämpliga för ramavtal, upphandlingen genomförs och ramavtal tecknas inom beslutade områden.

Bolaget skall vara kommunens expertorgan och leda utvecklingen inom upphandlingsområdet. Bolaget har därigenom en stödjande och konsultativ roll och skall på uppdrag av nämnder och bolag kunna genomföra upphandlingar som inte omfattas av ramavtal.

Bolaget skall i nära samverkan med berörda förvaltningar och bolag arbeta aktivt med att effektivisera inköpsprocessen.

Bolaget skall ansvara för att, i samverkan med berörda förvaltningar och bolag, tillhandahålla information och stöd avseende möjligheterna att ställa sociala hänsyn/etiska krav i upphandlingar.¹

Övrigt

Inköps- och upphandlingspolicyn och LOU omfattar inte försäljning, uthyrning eller hyra av lokal. Ej heller anskaffning av eller nyttjanderätt till fastighet, byggnad eller annan egendom som utgör fast egendom.

Vid oklarheter gällande denna policy hänvisas till LOU, där såväl omfattning som undantag beskrivs.

Fotnot:

1: Kommunstyrelsen 2008-10-15, § 510

2: Kommunstyrelsen 2009-06-10, § 418